

Közepes Kor

Pompei

*Utazván magomat véges-végtig
ezen kicsin pocséta, ámbátor mégis
labyrinth országban – hol végtére is
haragvásomban mindent Pompeji városával
tettem hasonlatosvá –, heába remélnő
eszemvel csak azt kellett megtapasztalni
– 1988-at írunk, Uram –, hogy
Világodnak eme kietlen, hitván
régijában nincsen a költőknek
általjában csak két évszaka,
úgy mint fiatal (ámde nagyon fiatal),
és agg (ámde nagyon agg) poéta...
De nem! De nem!
Add, Uram, hogy közepes korú költővé lehessenek!*

Közepes korú költő

ül magára hagyatottan az útvesztő irodájában
és a forradalom történetét gépeli. Mindez persze
legenda, szóbeli közlés, mely akár lábjegyzetként
is felhasználható. Sőt!

„A szöveg halálra ítélnélhető, de a lábjegyzetek
halhatatlanok.”

A katona nem ismerhette Beckett mondatát,
ami a botrányal szembesített meditációt így idézi:
„A növény nevén gondolkodom, mely az akasztottak
ondójából nő, és ha letépi, sivalkodik.”

Ezért rúgta be a frissen festett ajtót.
Sto tü gyélajes?

Ha például – tűnődött el a férfi – egy orosz prózahős így szólít meg: barátocskám!, úgy mégse neheztelj. Nemzetének egyik legjellemzőbb pillanatával ajándékozott meg, és ennek örülni kell.

Beteljesül-e valaha a filológia dicsérete.

Ezt sem tudhatjuk. Azóta, hogy láttam árnyékom, ezt a friss és elképesztően eleven harkályt, már arra sem hagyatkozhatom, hogy a Világból könyv lesz. Van egy madaram, aminek a csőre olyan erős, hogy átütné a felvidéki ácsok tenyerét is. Platánról platánra szálldos, követi gyengeségem, kopogtat, koppant, átüt a haldokló fák törzsébe tömött beton(?) vékonyabb foltjain is, ficáncoló pondróba kap. A fonal, amit maga után húz, lassacskán behálózza az egész várost.

Isten legveszélyesebb ajándéka a rögeszme, ha ez a madár valóság,

kinek az árnyéka vagyok én?

A férfi, miközben felemelte a fejét, legszívesebben így válaszolt volna: Tudja-e, kedves barátom, hogy az Iliász Akhilleusz mauzóleuma? (1.)

Nyírfailat, vér és puszkapor szagának émelyítő keveréke csapott az arcába. (2.)

Ám ahogy a reá szegeződő, vérekes fátyollal elhomályosított, szlávos szempárba nézett

(A forradalom eszméletvesztés. A csalétkül hagyott, aranyhabos mézserbe madarak szédülnek... – suhan át, kicsi felhő, a homlokán.) mégiscsak ennyit mondott:

Dolgozom.

1. Folytonosan jelen lenni, nos ez túlon túl profán, emberi. Az istenek fenntartják maguknak a meglepetés jogát. Akhilleuszt ki kellett vonni a cselekményből, hogy utolsó héroszi lángolásával még egyszer bevilágíthassa alattvalóit. Vissza-

térte isteni fény. Aiasz Telamóniosz Akhilleusz árnyéka, s Odüsszeusszal egyetemben a másik trónkövetelő. A tét igen nagy. Az utód nemcsak a fegyvereket, nemcsak Hellászt, Európát, egy eposzt is örököl. Az utód hazatérhet. Odüsszeusz győzelme után, nem kevés iróniával, azt is mondhatnánk, hogy az ember kiemelkedett az istenek világából. Mindezekért természetesen a költészet felelős. Úgy is nevezük őt: A folytonosan jelenlévő ember (Közepes kor)

2. Őszintén be kell ugyanis vallanunk, hogy a filológiát némiképpen kölcsönözték többféle tudománytól, s mint egy varázsitalt a legkülönösebb nedvekből, anyagokból és csontokból főzték össze, sőt, hogy ezen kívül még művészi, az esztétika területén imperatív elemet is tartalmaz, ami elgondolkodtató ellentétben áll tisztán tudományos jellegével.

Nietzsche

Epilógus helyett, 1857 májusában, amikor Arany a Walesi bárdok soraival bajlódik, a tavasz zöldjétől meglepett szibériai falucskán cári ulánusok vonulnak keresztül. A nyírek törzsére könnyű, tavaszi sarat pötytyöznek a gőzölgő kincstári lovak. Az egyik katona tréfásan odakiált az út szélén bámmézkodó közepes korú férfinak. „Hogy ízlik az irodalomtörténet, Alexandr?” Hogy az ily módon megkérdezett ember egyik egyenesági leszármazottja az a fiatal katona, ki évszázaddal később a Magyarországot lerohanó orosz csapatok közlegényeként a Parlamentbe a gépelő férfival találkozott volna, bizony ez egy közép-kelet-európai üdvtörténet tipikusan kegyetlen fintora lenne, amiért azonban már sem a költészet, sem a költő nem viselheti a felelősséget.

Szeged

Darvasi László